

XALQARO NORDIK UNIVERSITETI

**«O‘ZBEKISTON — 2030” STRATEGIYASINI
AMALGA OSHIRISH YO‘NALISHLARI VA
ISTIQBOLLARI YOSHLAR NIGOHIDA»
MAVZUSIDAGI RESPUBLIKA ILMIY-
AMALIY KONFERENSIYA**

Toshkent – 2024

V SHUBA

<i>Raxmonova Z.R. Umumiy o'rta ta'lim maktablarida musiqa darslarini o'tkazishda o'zbek xalq cholg'ularini o'rgatish uslubiyoti (boshlang'ich sinflar misolida)...</i>	391
<i>Abdumannobova M. Insonning ruhiy rivojlanishida munosabatlar ta'siri va ularni takomillashtirish zarurati.....</i>	395
<i>Mamayusupova G.F. Yoshlarni zamonaviy kasblar va chet tillariga o'qitish tizimini yaratish.....</i>	398
<i>Ahmatqulova Sh.B. O'rta yoshlilar psixologiyasi: sabab va yechimlar</i>	401
<i>Akromova N.R. Ontogenez psixologiyasi vazifasi va ahamiyati.....</i>	403
<i>Raxmatqulova G., Yunusova N. Ma'naviy tarbiya – taraqqiyot poydevori.....</i>	405
<i>Mullajanova X.Y. Ma'naviy merosning tarixiy ahamiyati va barkamol yoshlarni tarbiyalashdagi o'rni.....</i>	408
<i>Kobiljonova J.J. "Uzbekistan-2030" strategy implementation of directions and perspectives on strategy from the youth's point of view</i>	412
<i>Qobilova M.S. Konstitutsiya yoshlarda siyosiy madaniyatning shakllanishida muhim ahamiyat kasb etadi.....</i>	416
<i>Feruz M.X. Yoshlarga oid davlat siyosati – yoshlar salohiyatini oshirishdagi muhim vosita.....</i>	419
<i>Sardor K.N. Temuriyzoda Shohruh Mirzo hukumronligi davrida temuriylar saltanatida aholi salomatligini ta'minlash bo'yicha tabobat maktablarining faoliyati.....</i>	424
<i>To'xtayeva D.Sh. Madaniyat sohasidagi islohotlar bilan kelajakka nazar</i>	427
<i>Sultanova Z.I. Yuksak ma'naviyatli avlod-uchinchi renessans bunyodkorlari...</i>	430
<i>Mustafoyeva S.S. Yoshlarga oid davlat siyosatida ma'naviyat va ma'rifat masalalari.....</i>	432
<i>Qudratullayeva E. Yoshlarga oid davlat siyosati, ma'naviy taraqqiyotni ta'minlash va madaniyat sohasini yangi bosqichga olib chiqish bo'yicha islohotlar.....</i>	435
<i>Nadjimova N.A. Raising the spiritual thinking of the young generation the role of music education.....</i>	438
<i>Mirzayeva M.M. Globallashuv jarayonida yoshlarda mafkuraviy immunitetni kuchaytirish zaruriyati.....</i>	441
<i>Мелихонов Б. Социально-психологические детерминанты воспитания молодежи</i>	444
<i>Melixonov B. Socio-psychological features of youth education based on national values.....</i>	445

<i>Karabayeva M.T.</i> Til va nutq madaniyat ko'zgasida	450
<i>Axmedova M.A.</i> Gender yondashuv asosida o'smir yoshdagi o'quvchilarni badiiy-estetik rivojlantirishning pedagogik-psixologik imkoniyatlari	453
<i>Axmedova M.M.</i> Folklor janrlarining pragmatik belgilari hikoya aspektida.....	458
<i>Ochilov A.S.</i> O'smirlar psixoenergetikasi muammosini o'rganish va uni rivojlantirishning nazariy asoslarini tahlil qilish.....	461
<i>Тошматова М.К.</i> Феномен Новый Узбекистан – решающий фактор развития	466

Yuqoridagilardan kelib chiqib xulosa qilish mumkinki, ontogenez psixologiyasi har bir rivojlanish bosqichining (ulg'ayish) psixologik mazmunini va ularning dinamikasini ochib beradi. Bundan tashqari, har qanday o'zgarishlar dinamikasi va inson psixikasining rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillarni hisobga olgan holda ko'rib chiqadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. E G'oziyev. Ontogenez psixologiyasi/darslik /.Tosbkent:"NIF MSH", 2020, 288 bet.
2. Емельянова Т.В., Неверович Г.А. Чтение как способ формирования поля психологической устойчивости человека на поздних этапах онтогенеза. – “Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук”, 2014.

MA'NAVIY TARBIYA – TARAQQIYOT POYDEVORI

Raxmatqulova Gulhayo¹

*¹Xalqaro Nordik Universiteti
Pedagogika fakulteti
Boshlang'ich ta'lim talabasi
gulxayo@mail.com*

Yunusova Nargiza²

*²Xalqaro Nordik universiteti
Sanoatni boshqarish va raqamli texnologiyalar
kafedrasi o'qituvchisi*

Annotatsiya: Ushbu tezis “Ma’naviy tarbiya - taraqqiyot poydevori” mavzusida yozilgan. Bunda inson ruhiyatining yuksalishi, xalqimizning ma’naviy va madaniy meroslarini asrab avaylash, bu borada “Yangi O’zbekiston taraqqiyot strategiyasi” da qanday maqsadlarni amalga oshirish ko’zda tutilgani haqida so’z boradi. Ma’naviyat yo’lida xalqimizga xizmat qilgan buyuk ajdodlarimiz, “Jadid” bobolarimizning ezgu g’oyalari, ezgu maqsadlari haqida fikrlar bayon qilingan.

Kalit so’zlar: ma’naviyat, maqsad, tarbiya, taraqqiyot, inson, ruhiyat, poydevor, strategiya, rivojlanish, jadid, g’oya

SPIRITUAL EDUCATION IS THE BASIS OF DEVELOPMENT

Abstract: This thesis is written on the topic “Spiritual education – the foundation of development”. in which the rise of the human spirit is the stability of the country’s development. It talks about the rise of the human spirit, the

preservation of the spiritual and cultural heritage of our people, and the implementation of the goals in the “Development Strategy of New Uzbekistan” in this regard. Thoughts are expressed about the noble ideas and noble goals of our great ancestors who served our nation on the path of spirituality, our “Jadid” grandfathers.

Keywords: spirituality, goal, education, development, human, psyche, foundation, strategy, progress, jaded, idea.

Bugunki “Yangi O‘zbekiston dunyodagi rivojlangan davlatlar qatoridagi hayot darajasiga erishish uchun o‘z oldiga aniq maqsadlar qo‘ymoqda va bunga erishish uchun doim izlanishdadir. Bunday maqsadlarni amalga oshirish uchun har bir davlatning ularning yorqin kelajagi va istiqboliga xizmat qiladigan o‘z dasturlarini yaratishi lozim. Shunday ekan “Yangi O‘zbekistonni yuksak marralarga erishish uchun Prezidentimiz Shavkat Miromonovich tashabbuslari bilan 2022 – yil 28 yanvarda “Yangi O‘zbekiston - Taraqqiyot strategiyasi” ishlab chiqildi.

“Taraqqiyot strategiyasi” 2022 – 2026 yillarga mo‘ljallangan bo‘lib, “Inson Qadri uchun” degan ezgu g‘oyani hayotga tadbiiq etishni ko‘zda tutadi. “Taraqqiyot strategiyasida 100 ta maqsadga eltuvchi yo‘nalishlar aniq belgilab qo‘yilgan[1].

Ma‘naviy tarbiya – inson ruhiy va aqliy dunyosini tarbiyalash, uni yutuk shaxsga aylantirishga, ma‘naviyati kuchli jamiyatdan yengilmas buyuk bir davlatni barpo etishda asosiy omillardan biri bo‘lib xizmat qiladi. Insonning jamiyatda yashashi uchun zarur bo‘lgan ma‘naviy xususiyatlarini tarbiyalash uning asosiy vazifalaridan biridir. Insonlarning jamiyatdagi o‘rni ularning moddiy boyliklari bilan emas, balki yuksak bir ma‘naviyati bilan belgilanadi. Insonning inson ekanini uni tabiatan ongli mavjudod, salohiyatli ekanini, fikrlay olishini isbotlab turuvchi bu kuch uning – ma‘naviyatidir. “Ana shunday bir davrda o‘zbek xalqining milliy qadriyatlarini va ma‘naviy me‘rosini asrab - avaylash, ommalashtirish hamda rivojlantirish davlat tomonidan qo‘llab quvvatlash “Taraqqiyot strategiyasi” ning 71-maqsadlaridan biri etib belgilandi.”[2]

Bu maqsadlarni amalga oshirishda Tuman, Shahar, mahalla, maktab, Oliy ta‘lim va barcha sohalarni ma‘naviy tarsibasini shakllantirish keng qamrab olindi. Bugunga kelib insonning ma‘naviy olamini boyitish, uni aqlini bunyodkorlik g‘oyalari bilan shakllantirish, vatanga sadoqat, muhabbat ruhida tarbiyalash Yangi O‘zbekistonimizning taraqqiyoti uchun mustahkam poydevor bo‘lib sanalmoqda. Bunga misol qilib Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev shunday so‘zlarni aytadi: “Jadidlar g‘oyalari Yangi O‘zbekiston strategiyasi bilan hamohangdir”. Mamlakatimiz o‘z taraqqiyotining yangi, yuksak bosqichiga kirayotgan bir paytda bizga Jadid bobolarimiz kabi g‘arb ilm – fan yutuqlari bilan birga, milliy qadriyat ruhida tarbiya topgan yutuk kadrlar suv va havodek zarur “[3]. Prezident Sh. Miromonovich ijtimoiy sohalarni rivojlantirish uchun u 100 milliard so‘m ajratganini ham takidlab o‘tdi.

Bugunki kunda gullab yashnayotgan, har tomonlama o‘z rivojini topayotgan, har sohada shu bilan birga ilm- fan sohasida yuksak marralar va yutuqlarga erishayotgan erkin va ozod, obod, mustaqil vatanimiz O‘zbekistonimizning tarixiga bir nazar solaylik. XIX asr oxiri XX asr boshlarida Turkiston diyorida shunday bir

davr vujudga keldiki, bu davr ma'naviyatning yangilanish davri edi. Jamiyatni va aholini, xalqni ma'naviyatli qilish va uxlab qolgan aholini ongini uyg'otish davri ya'ni "Jadidchilik" harakatlari boshlandi. Bu harakatlarni yetakchilari Jadid bobolarimiz: A.Avloniy, Abdurauf Fitrat, Munavvara Qori, Hamza Hakimzoda Niyoziy, Cho'lpon, Behbudiy kabi buyuk ma'naviyat vakillari katta sahnaga chiqishdi. Bu insonlarning bosh maqsadlari mustamlakada qolgan xalqimizni uyg'otish, sinovlarda ezilayotgan aholini savodli qilish, milliy qadriyatlarni saqlab qolish, ularni ulug'lash, ma'naviyatlarini yuksaltirish, ulg'ayib kelayotgan yosh avlodga ta'lim tarbiya berish, ularni barkamol shaxsga aylantirish, istiqboli porloqmillatni va kelajagi buyuk bir davlat barpo qilish edi.

Ana shunday savobli, mashaqqatli, zahmatli, yashash tarzi qiyin bir davrda bu insonlar qiyinchiliklarga qaramay ushbu ulug' maqsadlar yo'lida fidokorona mehnat qilishgan. Bolalarni o'qitish uchun maktablar ochishdi, darsliklar yaratishdi, hozirgi ta'limning pedagogikasi yaratishdi. Sovet tuziming taziqlari qanchalik qiyin bo'lmasin bu insonlar hech qo'rqmay bu mashaqqatli yo'lida o'z jonbozliklarini ko'rsatishdi. Uyg'onib borayotgan xalq esa shubhasiz Sovet tuzimining siyosati ortida turgan rahbarlarga yoqmasdi. Bunga sababchi bo'lgan insonlarni esa davlat to'ntarilishi bo'lishidan qo'rqan siyosat parvarlar esa, ularni "Qatag'on" qilishdi. Tarixda bu buyuk shaxslar "Qatag'on qurbonlari" nomini olishdi.

Ana shunday ulug' maqsadlar yo'lida halok bo'ldilar. Bu buyuk shaxslarimiz ma'naviyatning taraqqiy etishiga, kelajagi porloq, erkin, ozod yurtimizning kelajagi va taraqqiyoti uchun ulkan bir tamal toshini qo'yishdi. 1991-yil 1-sentabrda O'zbekiston yagona bir davlat bo'lib mustaqillikka erishgach, O'zbekistonning birinchi Prezidenti Islom Karimov Abdug'aniyevich tashabbuslari bilan bu buyuk ajdodlarimizning nomlari oqlandi va ma'naviy va madaniy me'rosi o'z ezozini topdi. Bu insonlar buyuk vatanparlar nomi bilan tilga olindi. Shunday bir buyuk allomalarimizning, ajdodlarimizning ma'naviy va madaniy me'rosini asrab – avaylash, ularni ezgu maqsadlar yo'lida hayotga tadbiq etish, har bir o'zbek millatining, xalqning, har bir yosh avlodning eng asosiy vazifalaridan sanaladi. "Ma'naviy tarbiya – taraqqiyot poydevori" har bir millat va davlatning o'z oldiga quyilgan aniq bir yo'l va aniq maqsadlari bo'ladi. Ma'naviy tarbiyani taraqqiy topdirish inson qalbiga va uning ongiga mafkuraviy g'oyalarni ya'ni bunyodkorlik g'oyalarini singdirish, butun dunyo tan oladigan ulug' bir millatni barpo etish, ma'naviyatni ta'minlashlash, ma'naviy tarbiyaning eng asosiy mezonlaridir.

Xulosa o'rnida aytishim mumkunki har qanday davlatni milliy va ma'naviyati mustahkam bo'lsa unga hech qanday yod g'oyalar o'z ta'sir kuchini o'tqaza olmaydi. Hozirki davrga kelib ham butun olamga chang solayotgan vayronkorlik g'oyalari: teroristik, ektrimizim, narkamaniya kabi ko'zga ko'rinmas yovlarning borligi va hali hamon xavf solishi hech kimga sir emas. Bu g'oyalarning maqsadi asosan quporuvchilik, asosan yoshlar ongini zaharlash va ruhiyatlarini sindirishdir. Shunday ekan bu yovlarga qarshi kurashish ularni oldini olishda eng avvola o'sib kelayotgan yosh avlodni manan va ma'naviy tarbiyalash oliy maqsadlarimizdan biridir. Shunday ekan bugunki yoshlarni ma'naviyati yuksaltirish uni madaniyatini oshirish, ularni Yangi O'zbekistonimizning bundanda yuksalishi, rivojlanishi yo'lida xizmat qiluvchi yutuk shaxs ruhida tarbiyalash bizning asosiy maqsadlarimizning

omili bo'lib sanaladi. Shu o'rinda yangidan yangi g'olar va tadbirlarni hayotga tadbiriq etish o'rinli deb hisoblayman. “Yangi O'zbekistonning bunyodkor yoshlari “[4] shiori ostida o'tqazilgan tadbiri ham shular jumlasidandir. Bunday tadbirlar yoshlarni birdamlikka chaqirish, ularni o'rtasidagi do'stlik munosabatlarini mustahkamlash, bir birlari bilan fikr almashishga undaydi. Jamiyatning madaniyati va ma'naviyatini har tamonlana yuksak darajada rivojlantirish, davlatimizga, xalqimizga, vayronkor g'oyalarni biz tomonga o'taolmasliklari uchun buzilmas, mustahkam devor ya'ni bir so'z bilan aytganda poydevor bo'la oladi deb ishonch bilan ayta olaman.

O'ylaymanki “Ma'naviyati yuksak davlatning Kelajagi buyukdir. Kelajagi buyuk millatning farzandlari esa yengilmas, ma'naviyati buyuk, ruhan va aqlan sog'lom, vatanparvar o'g'il qizlardir. Yosh avlodni ta'lim olishi uchun hozirgi zamonda Prizedentimiz Shavkat Mirziyoyev Miromonivich tomonidan keng imkoniyatlar, zamonaviy o'quv binolari, oliy o'quv dargohlari qurilib keng, shinam va yorug' o'quv xonalari barpo etildi. XXI asr fan va texnologiyaning rivojlanishi davrida raqamli tarmoqlarga o'tish barcha muassasalarning axborot texnologiyalari bilan ta'minlash keng ma'noda qamrab olingan va hayotga tadbiriq etilmoqda. Ajoyib imkoniyatlardan samarali foydalanish biz yoshlarning qo'limizdadir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yhati

1. “Yangi O'zbekiston – Taraqqiyot strategiyasi 2022-2026” Prezident Sh.Mirziyoyev
- 2.O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoyev so'zi
- 3.<https://.Lex.Uz. sayti>
- 4.<https://slibriaty.uz.sayti>

MA'NAVIY MEROSNING TARIXIY AHAMIYATI VA BARKAMOL YOSHLARNI TARBIYALASHDAGI O'RNI

Mullajanova Xosiyat Yazdankulovna¹

*¹Samarqand iqtisodiyot va servis instituti
“Ijtimoiy fanlar” kafedrasi o'qituvchisi*

Annotatsiya: Maqolada qadim zamonlardan beri ajdodlarimiz, otabobolarimizdan bizgacha yetib kelgan ma'naviy boyliklar – siyosiy, falsafiy, huquqiy va diniy qarashlar, axloq – odob me'yorlari, ilm-fan yutuqlari, tarixiy, badiiy va san'at asarlari majmuining barkamol avlodni shakllantirishdag o'rni yoritib berilgan.

Kalit so'zlar: Ma'naviy meros, iymon, e'tiqod, vijdon, islohot, ta'lim, tarbiya, barkamol avlod, jaholat, tafakkur.